

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

31. Qui contrahant excommunicationem ob iniunctionem manuum in
Clericos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

ponebatur reseruatō, quia ex se non erat reseruata, etiam si ab homine esset: nam, vt superius diximus, quando generalis est, conditionem iuris habet.

Septimo præcipit in virtute sanctæ obedientiæ, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & locorum Ordinarijs, & Prælatibus vbilibet constitutis, vt per se, vel per alium, seu alios, præsentēs literas, postquam eas receperint, seu earum habuerint notitiam semel in anno, aut, si expedire viderint, etiam pluries in Ecclesijs suis, dum in eis maior populi multitudo ad diuina conuenerit, solemniter publicent, & ad Christi fidelium mentes reducant, nuncient, & declarent.

Octauo præcipit Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, alijsque locorum Ordinarijs, & Ecclesiarum Prælatibus, necnon rectoribus, cæterisque curam animarum exercentibus, ac presbyteris secularibus, & quorumuis ordinum regularibus ad audiendas peccatorum confessiones, quauis auctoritate deputatis, vt transumptum literarum penes se habeant, easque diligenter legere, & percipere studeant.

*Qui contrahant excommunicationem, ab iniectio-
nem manuum in Clericos.*

CAPVT XXXI.

IN explicandis alijs excommunicationibus Papalibus hunc ordinem obseruabimus, vt primo loco eas, quæ in Decretis continentur, exponamus, quia hoc ius est antiquissimum. Deinde, quæ in decretalibus. Deinde, quæ in Sexto. Et postea, quæ in Clementinis. Et postremo, quæ in Extrauentibus. Prima ergo habetur 17. q. 4. Can. si quis suadente diabolo, & est Innocentij Secundi. Si quis, inquit, suadente diabolo, huius sacrilegij vitium, vel crimen incurrerit, quod in Clericum, vel Monachum violentas manus iniecerit, anathematis vinculo subiaceat, & nullus Episcoporum illum præsumat absoluere, nisi mortis urgente periculo, donec Apostolico coospectui præsentetur, & eius suscipiat mandatum. Hic canon generalis est ad vtrumque sexum, quamuis dicatur, si quis, vt notat ibi Gloss. & probatur ex c. mulieres, extra. de sen. excomm.

Quatuor autem in isto canone ponuntur necessaria, vt talis excommunicatio contrahatur.

Primò,

Primò, vt sit manuum iniectio, & per iniectiõnem manuum intelligitur quicumque effectus violentus, in personâ vel in adhærentia personæ, vt notat Silu, verb. excomm. 6. §. etiam, vnde Gloss. citata notat, manuum iniectiõnem dici, si quis aquam proiciat, vel puluerem, vel saliuam, per modum iniuriæ, immò tentio violenta sine vlla læsione est iniectio manuum, vt habetur cap. nuper. de sent. excom. & idem dicitur de his, qui eripiunt e manibus, aut corpore aliquid, vt ad frenos equi manus admonent, aut abscindunt cingulum phipij, aut eum ita furiosè persequuntur, vt cogat se præcipitare in flumen, aut aliud discrimen ad se liberandum pati, secundum communem text. Nauar. in sum. c. 27. num. 77. per tex. in d. cap. nuper, §. nos igitur de sen. excom. vbi habetur, etiam citra corporalem læsionem violentiam sæpius circa clericos nequiter perpetrari. Secus tamen, si clericum insequatur, vt cædat, & ille sine percussione cadat, & lædatur, vt dicit Silu. verb. excomm. 6. num. 5. ver. 7. Denique iniuriõsus effectus realis, licet non sit violentus, d. cap. nuper. puta, si percussit quis clericum subiicientem se sponte verberibus, si non facit iocose, vt dicit Abb. in cap. contingit, t. num. 5. de sent. excomm. vel ipsemet clericus se ipsum percussit secundum communem text. Abb. vbi supra. quia priuilegium clericale dicitur esse non fauore proprio, sed ordinis clericalis, cap. 1. & cap. de monialibus, de sent. excomm. Abb. in d. c. contingit in fin. De hoc autem effectum realem: nam aliàs non est manuum iniectio, vnde Siluest. excommu. 6. §. 2. dicit verba iniuriõsa, comminationem, immò eleuationem manus, vel ensis ad percutiendum, si effectus non sequitur, non esse iniectiõnem manuum, iuxta Gloss. communiter receptam in c. si quis pulsauerit de pœnit. dist. 1.

Secundò debet esse violenta, ad excludendum casum: nam quando casualis, etiam si sit homicidium, immò fiat cum peccato mortali, quia forsitan non est adhibita diligentia, non inducit hanc excommunicationem, quia non est violenta, aut iniuriõsa iniectio.

Tertiò debet esse suadente diabolo, idest notabilis ita, vt sit peccatum mortale; pro solo enim mortali peccato excommunicatio maior fulminatur, vt habetur. ii. quæst. 3. can. nemo.

Quartò debet esse facta in clericum, vel in monachum, & per clericum intelligimus etiam, qui solam habet primam tonsuram,

suram,

suram, cap. cum contingat. de ætat. & qualit. Immo etiam, si
 coniugatus sit, gaudet priuilegio huius canonis, dummodo
 tonsuram, & habitum ferat, & cum virgine cõtraxerit, vt habetur
 c. 1. de cleric. coniuga. in 6. Hodie verò per Concilium Triden.
 cap. 6. sess. 23. requiritur vltcrius, quod alicuius ecclesiæ serui-
 tio, vel ministerio ab Episcopo deputatus ecclesiæ seruiat, vel
 ministret, & eodem gaudent priuilegio etiam Clerici coniu-
 gati cum virgine, qui dimiserunt habitum, illo reassumpto, dũ-
 modo non reassumant in fraudem, vt dicit Ancar. qui alios
 citat in cap. vnico. de Cleric. coniug. per illum text. in fin. vbi
 non portantes habitum, priuilegio non gaudeant: non autem
 dicitur, quod perdant. Illo ergo, quando cunque portent, gau-
 debunt, & quatenus diceretur, quod perdunt, intelligeretur
 vsque ad reassumptionem. Immo etiam Clericus excom-
 municatus, interdictus, suspensus, irregularis, degradatus so-
 lum verbaliter, sed non realiter, gaudet hoc priuilegio, vt ha-
 bent Doct. cap. ex parte. extra de Cleric. coniug. immo degra-
 dati verbaliter, etiamsi sint incorrigibiles ex iteratione de-
 lecti gaudent eodem priuilegio, quousque fuerint ter moni-
 ti secundum Abb. in cap. cum non ab homine, numer. 28. de
 iud. & in cap. contingit. 1. numer. 12. de sen. excomm. Per mo-
 nachum autem intelligimus monachos, & regulares profes-
 sos, & conuersos eorum, cap. non dubium. de sent. excomm. &
 monachas, & earum conuersas, cap. de monialibus, de sent. ex-
 comm. immo nouitios, & nouitias, vt habetur cap. religiosa.
 de sent. excomm. in 6. Similiter & fratres tertij ordinis S. Do-
 minici, vel S. Francisci, qui gregatim viuunt, & habitum por-
 tant religiosum secundum Rot. in antiq. decis. 332. in fin. & Fe-
 lyn. in cap. 2. numer. 10. de foro. comp. & idem dic de Hæreni-
 tis subiectis alicui regulæ, vel superiori, secundum Siluest. ver.
 Hæremita. numer. 2. qui ita restringit Gloss. in cap. qui verè. 16.
 q. 1. indistinctè loquentem. Idem etiam dicendum de illis, cui
 se, & sua obtulerunt cum alteratione habitus. Silu. ver. Eccle-
 sia. 1. numer. 6. ver. adde idem. Atque etiam de militibus S. Ioan-
 nis Hierosolymitani, qui profitentur regulam S. Augustini.
 Silue. vbi supra: ipsi enim emittunt tria vota, iuxta cap. cum
 ad monasterium de stat. regular. & dicuntur personæ religio-
 sæ, ac promittunt obedientiam superiori, vt dicit Pute. de-
 cis. 363. libr. 1. Et aduerte, secundum Felyn. in capit. à nobis. 2.
 nu. 4. de sen. excom. priuilegium concessum clericis, aut mona-
 chis, quod illorum percussores sint excommunicati, habere

locum

locum tūm si percutiantur viui, tūm etiam si mortui. Iniectiones ergo manus violentas in prædictas personas, excommunicationem Papæ referuatam incurrunt.

Quamuis autem per hunc tantum canonem, soli iniectores manus violentas in prædictas personas, excommunicationem hanc contrahant, tamen ad alia quatuor personarum genera, per alios canones à Pontificibus declaratur, & extenditur.

Primò, qui mandant prædictam manuum iniectorem etiam si per se eam non committant, ita habetur c. mulieres tent. excom.

Secundò ij, quorum nomine facta est, etiam ipsis ignorantibus, tamen posteaquam se iuerunt, ratificauerunt; talis enim rati habitio retrahitur, vt habetur in c. cum quis de sen. & com. in 6. vbi habetur, quod quando rati habitio est iniectio nis, sed non est iniectio facta nomine illius, qui ratificat, tunc non contrahitur excommunicatio, sed tantum peccatū, quando vero nomine illius facta erat, tunc contrahitur excommunicatio canonis, si quis suadente. Et aduerte, illud dici factum nomine alicuius, quod eius sit contemplatione, Glossa in c. cum quis verb. tuo nomine. de sent. excom. lib. 6. Aduerte milititer, quatuor requiri ad hoc, retrahatur delictum aliterius nomine factum, secundum Io. de Anan. in c. laudabilem. de conuer. coniug.

Primò, quod nomine illius sit factum.

Secundò, quod habeatur ratum: nam si diceret, doleo, quod sit factum nomine meo, sed gaudeo, quod sit factum, non dicitur ratum habere.

Tertiò, quod sit tale delictum, quod per alterum possit committi; secus si non potest, vt est adulterium.

Quartò, quod rati habitio eodem tempore possit fieri, quod sit actus; qui enim rata haberet, quæ gesta sunt nomine eius quando erat infans, non dicitur ratum habere, quia non poterat illum actum tunc facere. Aduerte vltèrius, quod habeatur ratum incidit in pœnam ex nunc, quo ratum habuit, & nõ tunc, quo delictum fuit perpetratum, Glo. in d. c. cum quis vel incurris Abb. in c. sicut uis nu. 7. de simon.

Tertiò consentientes tali iniectio ni, vt habetur in c. quareta, vbi Glossa bene aduertit, non omnes consentientes excommunicari, sed eos, qui ad prædictam iniectio nem cooperantur, vel consilium, vel auxilium, vel fauorem dando.

Quartò

Quarto, qui possunt obuiare iniectioni predicta, & non obuiant. ita habetur eodem c. quarta, & licet ibi Gloss. limitet ad eos, qui non obuiant, cum possint, & ex officio, vel auctoritate obuiare tenentur: generaliter tamen, siue habeant iurisdictionem, siue non, si dolose non obuiant, quod incidant in canonem tenent Host. in d. c. quarta, in fin. & ibi Abb. nu. 7. & Boic. nu. 6. Secus, si ex negligentia, vel quia nolunt se immiscere rumoribus aliorum, tunc non incidunt in canonem, qui requirunt dolum, vt per Host. & Abb. & Boic. vbi supra Silu. verb. excom. 6. nu. 3. ver. quinto.

Qui excommunicati ob manuum violentam iniectionem, ab alio, quam à Romano Pontifice absolui possint.

CAPVT XXXII.

Aduertendum est ex Panorm. & Ioan. Andr. c. peruenit de sent. excomm. triplicem esse lesionem, enormem, leuem, mediocrem. Enormis est, vt habetur c. cum illorum, §. qui si claustrales. in fin. de sent. excomm. quando processum est ad membri mutilationem, vel effusionem sanguinis; aut ratione persona, quando in Episcopum, aut Abbatem violenta manus est iniecta. Per mutilationem intellige cum Silu. absolutio 4. §. 2. quando est truncatio membri, aut vulnus, ex quo est inhabilitatio membri. Per effusionem sanguinis intellige, quando est copia, & abundantia, vt Gloss. in eodem c. cum illorum. notat: nam verbum effusionis, abundantiam significat, vt habetur 16 q. 1. can. reuertimini. & notat Silu. loco citato, non debere esse copiam è loco, vnde facile egreditur, vt è naribus, sed aliunde. Aduerte etiam ex eodem cap. quando lesio esset in aliquam aliam similem personam, vnde scandalum ortum esset in populo, esset enormis lesio, vt in eod. c. declarat Iano. Leuis autè est illa, quæ fit pugno, palma, manu, pede, ligno, lapide non facientibus vulnus, vt declaratur in extrauag. perlectis, cuius meminit Hostica. in cap. peruenit. de sen. excomm. Non vocamus autem leuem, quæ fit sine mortali peccato: nam propter talem non incurritur excommunicatio, sed quæ fit cum mortali, sed respectu enormis, leuis censetur. Est autem, vt habetur in ex-

G

trauag.